

**Веды грунтоўныя ці крамяныя: тэставыя заданні па тэме  
“Лексічныя нормы беларускай мовы. Паранімы” для падрыхтоўкі да  
ЦЭ і ЦТ па беларускай мове**

**Таццяна Анатольеўна Марцэвіч,**  
настаўнік беларускай мовы і літаратуры  
вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі  
Ёдкаўскай сярэдняй школы Лідскага раёна

**Прапанаваныя тэставыя заданні па тэме “Лексічныя нормы беларускай мовы. Паранімы” для падрыхтоўкі да цэнтралізаванага экзамену па беларускай мове дапамогуць навучэнцам адпрацаваць набытыя веды пра паранімы – словы, якія маюць марфемнае і гукавое падабенства, але адрозніваюцца лексічным значэннем. Дадзеныя заданні можна выкарыстаць як на вучэбных, так і на факультатыўных занятках.**

**Заданне 1.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) ветраны снегапад;
- 2) гадзінная лекцыя;
- 3) загалоўны шрыфт;
- 4) дзівацкі край;
- 5) загартаваны працэс.

**Заданне 2.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) дзедаўскі маёнтак;
- 2) загадны вокліч;
- 3) махрысты абажур;
- 4) мясістыя кансервы;
- 5) мясная рыба.

**Заданне 3.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) газавы напітак;
- 2) навясныя рамы;
- 3) малінавае начынне;
- 4) грыбная начинка;

5) навесны агонь.

**Заданне 4.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) праезнае пасведчанне;
- 2) сытныя коні;
- 3) каменнае поле;
- 4) раманны жанр;
- 5) уважаная просьба.

**Заданне 5.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) дажджлівы чарвяк;
- 2) бялізна сосен;
- 3) крамяныя веды;
- 4) крамяны яблык;
- 5) грунтоўныя веды.

**Заданне 6.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) абмежаваная часціца;
- 2) крэмніевая кіслата;
- 3) рыбны пасёлак;
- 4) суседні хлапчук;
- 5) касцяная статуэтка.

**Заданне 7.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) эфектыўны выгляд;
- 2) носчык мовы;
- 3) цагляны колер скуры;
- 4) дзейны чалавек;
- 5) ганаровы прэзідыум.

**Заданне 8.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) шаўковая хустка;
- 2) дробны лічэбнік;
- 3) класавая спадчына;

- 4) даверны чалавек;
- 5) даверлівая грамата.

**Заданне 9.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) махровыя рукавіцы;
- 2) рыбнае месца;
- 3) лясістыя ягады;
- 4) пылковы дыван;
- 5) пыльная канапа.

**Заданне 10.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) травяністы корм;
- 2) травяністае жыта;
- 3) травяная настойка;
- 4) асабовы дзённік;
- 5) асабовы займеннік.

**Заданне 11.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) пякарская печ;
- 2) суседні калгас;
- 3) дробавы пясок;
- 4) галасістыя звязкі;
- 5) сіратлівая хатка.

**Заданне 12.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) шаўкавістая камізэлька;
- 2) вышываныя ніткі;
- 3) вышываная кашуля;
- 4) вышывальныя ніткі;
- 5) шаўковыя валасы.

**Заданне 13.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) зямельныя ластаўкі;
- 2) земляныя работы;

- 3) зямельны арэх;
- 4) зямлісты торф;
- 5) зямельны фонд.

**Заданне 14.** Адзначце словазлучэнні, у якіх няма парушэння лексічнай нормы:

- 1) цікаўная кабета;
- 2) цікавы фельетон.
- 3) раздрабніць вугаль;
- 4) крыўдны чалавек;
- 5) раздрабіць корм;

**Заданне 15.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) чалавечны выгляд;
- 2) чалавечае жыццё;
- 3) супольніцкая праца;
- 4) цярплівы чалавек;
- 5) цярпімая тэмпература.

**Заданне 16.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) музыкальны слых;
- 2) мінералагічныя ўгнаенні;
- 3) музыкальніцкія здольнасці;
- 4) музычны каледж;
- 5) вадзяныя знакі.

**Заданне 17.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) пустэльнае жыццё;
- 2) пустэльніцкая дарога;
- 3) тытанавая працаздольнасць;
- 4) тытанічная праца;
- 5) тытанавы сплаў.

**Заданне 18.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) класічны сход;

- 2) жалобная песня;
- 3) жаласная ўсмешка;
- 4) жалезная вада;
- 5) жалезістая руда.

**Заданне 19.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) лясная мясцовасць;
- 2) вадзяністая гладзь;
- 3) водны суп;
- 4) водны спорт;
- 5) лясныя ягады.

**Заданне 20.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) ледзяны валун;
- 2) ледавіковы вецер;
- 3) ледзяная горка;
- 4) ледніковыя азёры;
- 5) лёдавыя прасторы.

**Заданне 21.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) саломістая страхы;
- 2) класны журнал;
- 3) саламянае жыта;
- 4) саломісты авёс;
- 5) саламяныя бровы.

**Заданне 22.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) габлявальная дошка;
- 2) габляваны інструмент;
- 3) габляваная падлога;
- 4) канцавое слова;
- 5) канчатковая вёска.

**Заданне 23.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) каранёвая марфема;
- 2) вераснёвая галінка;
- 3) карэнны жыхар;
- 4) каранёвы чалавек;
- 5) верасовае сонца.

**Заданне 24.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) конскае вуха;
- 2) павярхоўныя воды;
- 3) павярхоўны чалавек;
- 4) задуменная паездка;
- 5) задуменны хлопец.

**Заданне 25.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) адзіны лік;
- 2) адзінокі дуб;
- 3) адзіночны стрэл;
- 4) маладое дрэўка;
- 5) конскі двор.

**Заданне 26.** Адзначце словазлучэнні, у якіх ёсць парушэнне лексічнай нормы:

- 1) разборная шафа;
- 2) разборлівы цэх;
- 3) разборны почырк;
- 4) раскідны дуб;
- 5) раскідзістая сеялка.

**Адказы:**

Заданне 1 – 1, 2.

Заданне 2 – 1, 2, 3.

Заданне 3 – 2, 4, 5.

Заданне 4 – 4, 5.

Заданне 5 – 4, 5.

Заданне 6 – 2, 5.

Заданне 7 – 3, 4, 5.

Заданне 8 – 1.

Заданне 9 – 1, 2, 5.

Заданне 10 – 2, 3, 5.  
Заданне 11 – 2, 5.  
Заданне 12 – 3, 4.  
Заданне 13 – 2, 4, 5.  
Заданне 14 – 1, 2.  
Заданне 15 – 1, 3.  
Заданне 16 – 2, 3.  
Заданне 17 – 1, 2, 3.  
Заданне 18 – 1, 4, 5.  
Заданне 19 – 1, 2, 3.  
Заданне 20 – 3, 4, 5.  
Заданне 21 – 1, 3.  
Заданне 22 – 1, 2, 4, 5.  
Заданне 23 – 2, 4, 5.  
Заданне 24 – 2, 4.  
Заданне 25 – 1, 5.  
Заданне 26 – 2, 3, 4, 5.

### Літаратура

1. Грабчыкаў С. Слоўнік паронімаў беларускай мовы. – Мн. : Народная асвета, 1994.
2. Тлумачальны слоўнік беларускай літаратурнай мовы: пад рэд. І. Л. Капылова. – Мн. : БелЭн, 2016. – 968 с.